

PRESSMEDELANDE 2018-10-29

Risk för brist på potatis i vinter

Efter en katastrofsommar har höstsådden gått bra på de flesta håll i Sverige. De flesta lantbrukare har kunnat så mer än vanligt, även efter potatisskörden.

Samtidigt blir det både mindre och sämre skördar av potatis på många håll i landet jämfört med ett normalår.

Det visar Fältrapporten från Hushållningssällskapet, en sammanställning av bedömningar från växtodlingsrådgivare runt om i landet.

– Jag tror definitivt att det blir brist på potatis i vinter, inte bara i Halland utan i Sverige och stora delar av Europa, säger Johan Skyggeson, växtodlingsrådgivare i Halland.

I Halland, liksom på andra håll i landet, varierar potatisskördarna stort. De odlare som har bevattning och har lyckats med den har normal skörd. Men för många har torkan i sommar slagit hårt. De har både fått mindre skörd än normalt och sämre kvalitet. Priserna på potatis har stigit, men hur hela prisbilden ser ut är inte klart än.

Den varma hösten har gett lantbrukarna på de flesta håll i landet goda förutsättningar för att så sina höstgrödor. Många har sått tidigt och det har såtts ovanligt stor areal med höstgrödor. I södra Skåne, Halland, Gotland, Värmland och Dalarna Gävleborg har arealen med höstsådda grödor ökat med 20–30 procent jämfört med ett normalår. Uppkomsten ser också bra ut.

Samtidigt rapporteras det om att det kan bli brist på utsäde till vårgrödorna. Många lantbrukare har väldigt ansträngd ekonomi inför nästa år och väntas spara in på inköp av insatsvaror. Det och behovet för djurbönder att lägga upp lager av foder till sina djur kan minska spannmålsodlingen och inkomsterna från den nästa år.

– Det är bra att vi har fått så mycket höstsådda grödor. Det bådär gott inför nästa år och kan förhoppningsvis innebära lättnader för många ekonomiskt hårt ansträngda lantbruksföretag, säger Pia Björsell, kommunikationsansvarig för Hushållningssällskapets växtodlingsrådgivare.

Variationerna är stora mellan olika områden i Sverige.

Läs mer om de regionala förhållandena i Fältrapporten – ligger här avslutningsvis. Där finns också kontaktuppgifter till regionala rådgivare.

Presskontakt

Pia Björsell, växtodlingsrådgivare, Hushållningssällskapet Skaraborg
pia.bjorsell@hushallningssallskapet.se 072-402 35 14

Heléne Jansdotter Lindholm, Hushållningssällskapets förbund,
helene.jansdotter.lindholm@hushallningssallskapet.se, 070-832 2004

Hushållningssällskapets Fältrapport oktober 2018

Sammanställning från Hushållningssällskapets växtodlingsrådgivare över hela landet om läget i fält i slutet av oktober. Ta del av den regionala rapporteringen nedan!

Frågor:

1. Hur har det gått med höstsådden?
2. Hur har bekämpningen fungerat?
3. Hur ser ogrästrycket ut?
4. Har odlarna börjat göra växtodlingsplan för nästa år?
5. Får det extrema året 2018 några särskilda följder 2019?
6. Hur ser det ut för årets potatisodling och skörd?
7. Hur ser det ut med majsskörd?

David Gottfridsson, södra Skåne,
david.gottfridsson@hushallningssallskapet.se, 010-4762277

1. Det har gått mycket bra. Det är fina strukturer i jorden och många har valt att inte plöja. Det är väldigt fin uppkomst. Det är mer höstsått än normalt, kanske 20 procent mer. Man har försökt att inte så alltför tidigt. Man kunde så redan den 5 september men många valde att vänta till den 15. En del sår fortfarande, efter potatis- och betupptagning.

2. Bra, den mesta ogräsbekämpningen är gjord. Nu börjar det komma lite blادلöss och en del lantbrukare har behandlat mot löss.

3. För dem som har lyckats göra bekämpningen får vi se till våren, men det ser bra ut. Värmen driven även på ogräs så man får hålla det under uppsikt.
4. Ja, våra kunder gör det redan under sommaren, i juli. De har gjort en preliminär plan som revideras efter höstsådden beroende på om det har blivit mer höstsått.
5. Det blir många följder, inte minst ekonomiskt. I odlingen har många dragit ned på kvävegivan i höstraps, en del har inte lagt kväve alls. Fler tar eget utsäde eller överlagrat från förra hösten. Positivt är att torkan gett väldigt fina strukturer i jorden.
6. Priset har gått upp. För de som har kunnat bevattna ser det lovande ut. Annars är det varierande skördenivåer. Det är oklart med kvaliteten.
7. Väldigt varierande skördar, sämre än normalt.

Ida Lindell, nordöstra Skåne,
ida.lindell@hushallningssallskapet.se, 010-4762284

1. Det har gått bra, många började så tidigt och en del håller på fortfarande efter det att de har tagit upp potatis och betor. Det var lite torrt i början. Det har varit ett långt fönster att så i och det ser bra ut.
  2. Det har gått ganska lätt och det ser bra ut än så länge. Kvittot får vi först till våren, då ser vi hur mycket bekämpning som behöver göras.
  3. Ogrästycket är hanterbart, det har inte varit några bekymmer. Den tidiga sådden har inte varit något problem.
  4. Grunden gjorde vi med våra kunder i somras. Inom den närmaste tiden gör vi en mer noggrann plan för vårens insatser.”
  5. Det får garanterat följder. Man ser kanske över sin gödslingsstrategi. Den som har ansträngd likviditet måste spara pengar och väljer kanske andra gödselmedel än de som passar bäst. Man kanske också sparar in på utsäde.
- I våra trakter har vi haft mycket bladlöss de senaste veckorna. Vi är rädda att de har haft virus, men vi ser vi skadorna först till våren.
6. Här är mycket stärkelsepotatis och det är väldigt varierande utfall, varierande skördar och varierande stärkelsehalt. Det beror på jordarna men framför allt hur man har lyckats med bevattningen.
  7. Varierar mycket, tidig skörd.

Johan Skyggeson, Halland,
johan.skyggeson@hushallningssallskapet.se, 035-465 14

1. Det har såtts betydligt mer i höstsäd i Halland än ett normalår, jag skulle tro minst 25 procent mer. Allt har gått väldigt smärtfritt. Det har varit extremt bra

förutsättningar för höstsäd och höstraps i år och det har inte varit brist på tid att så i det fina vädret. Lantbrukarna har haft alla möjligheter och har tagit chansen. Beståndet ser väldigt tjockt ut på vissa håll.

2. Det har inte varit några bekymmer överhuvudtaget. Ogräsbekämpningen är gjord med goda effekter. Vi har hittat bladlöss så en del har bekämpat mot löss.

3. Högre ogrästryck än ett normalår.

4. De flesta har gjort det.

5. Växtodlingen var hårt drabbad med låga skördar i år. Om vi får ett sådant år till får många lantbrukare det väldigt tufft ekonomiskt nästa år. Det kan bli ekonomiska problem på fler växtodlingsgårdar. De kan få det kärvt med att köpa insatsvaror.

6. Skörden är väldigt varierande beroende på om man har vattnat. Det är ett stort spann men upp emot normal skörd om man har lyckats vattna hela sommaren. All potatis är inte upplockad och vi har inte fått inte rapporter om mängder och framför allt kvaliteter än. Totalt är det betydligt mindre skörd än ett normalår. Jag tror definitivt att det blir brist på potatis i vinter, inte bara i Halland utan i Sverige och stora delar av Europa. Priser kan vi inte säga något om ännu.

7. Majsskörden är betydligt mindre än ett normalår.

Therese Tarler, Kalmar/Blekinge,

therese.tarler@hushallningssallskapet.se, 070-6056755

1. Generellt bra. Sådden kom i gång lite tidigare än vanligt. Vi har hittills haft en torr höst så uppkomsten har varit ojämn, även inom fälten. Det har varierat vilka som fått regn. Jorden har varit väldigt porös, så en del utsäde har hamnat för djupt. Vi är tillbaka till en normal höstsådd efter att ha haft mindre förra året då hösten var blöt. Vissa sår fortfarande efter potatis och andra grödor.

2. De flesta har bekämpat enligt planen, det har gått bra, vi har haft vindstilla dagar också.

3. Det är en del ogräs i höstspannmålen. Det är mycket värme i jorden som gör att ogräs får fart att växa. Men det är hanterbart, allt handlar om att vara ute i rätt tid med bekämpningen. Jag tycker jag att de flesta har kunnat behandla vid rätt tidpunkt.

4. Ja, främst de som har höstgrödor. De gör ofta planen redan på sommaren, medan de som mestadels odlar vårgörödor börjar inom kort.

5. Det kan bli brist på utsäde till vårspannmål. Vi har många äldre vallar som man inte vågar bryta upp, vilket gör att vallarna ligger längre än planen. En gammal vall presterar mindre. Det blir mer ogräs och man får inte samma skörd.

Vi har även många insådder som inte har klarat sig, många får göra om dem till våren. Det finns alltså risk för att det påverkar fodersituationen även nästa år.

6. Vi har en hel del stärkelsepotatis på Öland, fastlandet och i Blekinge. Skörden har varit väldigt beroende på vem som kunnat vattna. Obevattnad potatis har gett allt från halv skörd till 80 procent medan bevattnad gett 80-100. Väldigt många tittar på att anlägga bevattningsdamm. Det är väldigt i ropet just nu.

7. Allt från 30 till 80, 90 procent av normalskörd, kanske 60 procent i medeltal. Många har fått lägre energivärde.

Bengt Viken, Gotland, bengt.viken@hushallningssallskapet.se,

070-7757633

1. Det har gått fantastiskt bra och det är bra uppkomst. Alla har sått i god tid, ungefär en vecka tidigare, bara några få enstaka fält såddes senare där det är lite styvare lera. Vi har en stor andel höstsådd i år, ungefär 25 procent mer än normalt.

Många är duktiga på att se framåt och tyckte att det var roligt att börja höstså.

2. Bra, det är i stort sett färdigsprutat. Blåsten har vi hanterat, problemet är att det har varit torrt. Preparaten är flyktiga och då vill man ha lite markfukt.

3. Det har inte varit så farligt, vi har varit på det i god tid. Vi har inte sett så mycket bekymmer.

4. Nej, det har varit måttligt.

5. Det största problemet är vallar som blivit dåliga på grund av torkan. Det blir mycket ogräs i äldre vallar och det blir lägre skörd nästa år. Det i kombination med att det inte finns något foder i lager ger brist nästa år. Insådden blev också dålig. Vi har dessutom fått signaler om att det blir brist på vallfrö.

6. De flesta som har bevattning har fått rätt bra skörd medan de som inte har vattnat har fått knappt 50 procent jämfört med normalt. Totalt sett är potatisskörden ungefär 75 procent av normalt.

Den stora snackisen just nu är hur man ska klara sig nästa år med vatten. Ska man gå ihop och bygga damm eller ska man bygga själv? Det är mycket funderingar kring detta.

7. Majsens har tagit mycket stryk. På en del fält har det blivit upp till normalt, andra har fått knappt 50 procent av normalskörd. En del fick panikskörda tidigt när det var så torrt.

Henrik Bergman, Gävleborg Dalarna,

henrik.bergman@hushallningssallskapet.se, 0730-391416

1. Det har gått väldigt bra. Det är mycket mer höstsått än vanliga år, minst 30 procent mer än normalår. På grund av den tidiga skörden har många satsat på höstgröda. Uppkomsten ser bra och frodig ut, kanske väl bra. Man blir nästan orolig för utvintring och snömögel i frodiga bestånd.
2. Det har gått bra, ogräskörningarna är gjorda, det har inte varit några problem.
3. Det är ganska stort ogrästyck i det som är tidigt sått. Ogräset är behandlat i tid som det kommer inte att vara problem.
4. Ja, en del har börjat.
5. Kanske det mest kritiska är hur vallinsådderna kommer att se ut nästa år. Vall som såtts in i spannmål etablerade sig dåligt på grund av torkan. Det kan bli jobb med att komplettera. Vi har fint höstbruk, bättre än förra året då vi inte ens hade skördat färdigt vid det här datumet. Det visar verkligen variationerna.

Marie Lundberg, Sörmland,
marie.lundberg@hushallningssallskapet.se, 070-644 52 12

1. Det har gått bra men det har blivit en utdragen säsong eftersom det kom regn. Alla som har velat så har kunnat göra det. Kanske har vi lite mer höstgrödor än normalt. När det gäller uppkomsten har en del lyckats fantastiskt bra med höstraps. Andra som sådde tidigt har harvat upp och sått höstvetete i stället. Etableringen har skett under en lång period så det är stor spridning.
2. Bekämpningen har blivit utdragen så samma sätt som sådden. Det stora problemet har varit att en viktig produkt för bekämpning i höstraps och mot blåklint inte fick säljas i höst. Det är ett bekymmer att det inte finns bra ersättningsprodukter. Ovanligt mycket spillraps från flera år tillbaka i tiden har grott, vilket kan sprida klumprotsjuka.
3. Det är kolossalt mycket ogräs på en del ställen på grund av tidig sådd och bra tillväxtförhållanden.
4. Ja, men om de inte har gjort en plan har vi pratat med i stort alla kunder om vårutsädet eftersom vi förstod tidigt att det skulle bli en bristsituation.
5. Det blir brist på vårutsäde. Vi fick signaler om det innan man började sälja. Vi vet inte hur det kommer att lösas och hur det ser ut på Europamarknaden, men vi vet att firmorna har ansökt om dispens för att använda vanliga bruksodlingar för att sälja som utsäde.

Emma Lübeck, Skaraborg,
emma.lubeck@hushallningssallskapet.se

[0705-22 48 43](tel:0705-224843)

1. Sådden har gått väldigt smidigt i Skaraborg. Mycket kultiverades och det gav fin struktur och jämn uppkomst. Det har såtts i två omgångar, en tidigt och de

grödorna ser väldigt frodiga ut. En del väntade till den 15 september, för att de var oroliga för att få för mycket ogräs och insekter eller för att grödan skulle bli för frodig med risk för utvintring. Vi har lite mer höstsått än vanligt även om de flesta har hållit sig till planen som de tidigare har gjort. När höstrapsen såddes var det väldigt torrt, vilket har påverkat uppkomsten på en del fält.

2. Många ogräsbekämpningar gjordes lite för sent. På grund av blåsten fanns det få tillfällen att spruta i det som såddes tidigt. Resultatet av att bekämpningarna blir sena med preparat som är avsedda att användas tidigt är att man får försämrad ogräseffekt.

3. De tidigt sådda fälten har betydligt högre ogrästryck än de sent sådda.

4. Växtodlingsplanerna har påbörjats, vi är mitt i det. Det tidigare än normalt.

5. Det finns mindre utsäde till våren, många kanske inte får den sort de vill ha. Exakt hur tillgången ser ut vet vi inte riktigt än. En del vallinsådder är svaga och med mycket ogräs. Tredjeskörden i år togs för sent. Det påverkar volymen i förstaskörden nästa år.

Vårt område är inte värst drabbat i år, men de som fått väldigt låg skörd får prioritera och satsa på de insatser som ger störst utslag på skörden. Ekonomin på gårdarna drabbas. Hur det slår beror mycket på produktionsinriktningen.

6. Odlare som har kunnat vattna har fått helt okej skörd, men hur kvaliteten är vet vi inte riktigt än. Priserna är bra jämfört med andra år.

7. Varierande skörd, på en del fält okej medan det blev både låg skörd och låg kolvandel på andra.

**Martin Niklasson, Bohuslän, Dalsland och västra Västergötland,
martin.niklasson@hushallningssallskapet.se, 0521-725522**

1. Det har gått bra, men den västligaste delen har haft för mycket regn periodvis som har gjort att sådden blev sen. För den som inte var jättetidig blev det sent. Vi har jättefint och frodigt vete, och helt nysått vete. Det finns hela spektrat. Totalt är det mycket höstsått i området, lite mer än ett normalår. Jag tror att alla har kunnat så det de har velat.

2. Det har också varit lite olika. De som sådde tidigt och fick mycket regn fick bekämpningen fördröjd. Men alla har nog lyckats med det som har behövts.

3. Den tidiga sådden har medfört mycket ogräs. Jag tror ändå inte att det är någon fara. I viss mån har vi också sprutskador, vi har lite gulnad spannmål.

4. Det är många som gör växtodlingsplan nu. Rädslan för att det ska bli ont om utsäde driver på. En del började redan under sommaren.

5. Många gårdar har en ekonomisk påfrestning redan när de går in i nästa år. De har sannolikt tömt lagren på foder och har inga marginaler utan behöver bygga upp reserver. Vallar ligger kvar och insådder kanske behöver göras om. Det verkar vara problem med utsäde till åkerböna. Jag har förstått att handeln

försöker få dispens för att göra utsäde av bruksvara. Man är tvungen att göra vad man kan i en sådan här speciell situation.

Jag vill också nämna att vi har fått normala eller bra skördar i år i de västliga områden som brukar vara dränkta i vatten.

Pia Björsell, Värmland, pia.bjorsell@hushallingssallskapet.se,

070-4023514

1. Det har gått bra. Vi har betydligt mer höstsått än vanligt, kanske 20 procent mer. Vi har fin och jämn uppkomst. För dem som sådde sent har värmen gjort att det ändå har kommit upp tillräckligt.
2. Det brukar inte vara så mycket bekämpning på hösten i Värmland, men i år har man hunnit med mer ogräsbekämpning än vanligt. Det var besvärligt tidigt på säsongen på grund av blåst, men många har hunnit med ändå.
3. Ogrästrycket är ganska lågt trots den tidiga sådden. En del ekoodlare har sått utan att plöja. Vi har ganska mycket spillsäd. Det finns till exempel mycket åkerböna i höstgrödorna.
4. De kommer i gång nästa vecka.
5. Det finns lite varningar för brist på utsäde. Samtidigt är det mycket höstsått så det finns inte samma behov som i fjol. På vallsidan kommer den sena tredjaskörden i år att påverka förstaskörden nästa år. Volymen blir mindre. Fler gamla vallar än tidigare ligger kvar.
6. Potatisskörden före sortering är ungefär tio procent mindre än normalt. Kvaliteten är också sämre än vanligt så det kan minska skörden mer efter sorteringen. Alla är klara med upptagningen.

**Christian Danielsson, Östergötland,
christian.danielsson@hushallingssallskapet.se, 0708 29 08 56**

1. Det har gått ovanligt bra i år. Alla har sått det de har tänkt. Kanske har vi lite mer höstsådd än vanligt eftersom det har gått så bra. Sådden har varit väldigt tidig och vi har fått bra bruk på jorden, den reder sig bra. Det gör att uppkomsten är jämn och fin, den har skyndats på av den varma hösten. På vissa håll har den snarare gått för långt. Det kan finnas risk för snömögel i vinter.
2. Betingelserna för att höstbekämpa har varit bra. Många som inte brukar ogräsbekämpa på hösten har gjort det för att det har varit bra förutsättningar.
3. Hög temperatur under hösten har även gynnat ogräset som har kunnat växa på. Det är generellt högre ogrästryck än vanligt, men det varierar mellan jordar och platser. Det är problem med blåklint på vissa håll. Det finns inget godkänt preparat för att bekämpa den under hösten. Risken är att det blir problem till våren och den blir för stor.

4. Vi håller på för fullt. En del har gjort en version som ska uppdateras inför vårsådden.

5. Torkan har gett en del bra odlingsmässiga effekter för 2019. Eftersom hösten ser så bra ut är det jättebra förutsättningar. Det var torrt under tröskningen i år så det blev inte stora markpackningsskador och det gynnar 2019. Det ser väldigt lovande ut.

De som odlar vall vill bygga upp sina lager och har sparat vallar som de tänkt bryta. Vallarealen ökar därför och totalskörden av vall beräknas öka medan skörden per hektar minskar när gamla vallar ligger kvar. Samtidigt minskar spannmålsodlingen och de som säljer på avsalu kommer att minska sina inkomster. Det är svårt att säga hur det blir innan man har facit.

6. De som har haft tillräcklig bevattning har fått normala skördar. Men alla har inte de förutsättningarna så total är skörden mindre än normalt.

Hulda Wirsén, Norrbotten,

hulda.wirsén@hushållningssällskapet.se, 070-520 94 12

1. Vi har väldigt lite höstsådd, nästan ingen alls, men jag gissar att ett par provar höstvetete i år också. Höstbruket har allmänt rullat på bra i år, det är inte så blött som de senaste åren. I första hand förbereds vårbruket. En del har tagit en tredje vallskörd och därmed senarelagt höstbruket, som annars är i bra fas.

2. Har vi inte någon direkt.

3. -

4. De börjar göra det nu.

5. Kan få konsekvenser, men jag kan inte säga omfattningen. En del vallinsådder har inte blivit som önskat. Man kan också fundera på om den sena tredjeskörden påverkar och ger en lägre avkastning på förstaskörden nästa år.

Det verkar som att återförsäljarna ordnat fram en hel del utsäde av de tidiga sorterna, men man bör nog beställa i tid för att få det utsäde som önskas.

/Slut på Hushållningssällskapetets Fältrapport för oktober månad 2018.